

PROGRAM ODPRAVE POSLEDIC NEPOSREDNE ŠKODE NA STVAREH ZARADI POŽARA NA KRASU MED 17. JULIJEM IN 1. AVGUSTOM 2022

Vsebina programa odprave posledic nesreče:

1. Uvod

2. Opis dosedanjih aktivnosti

3. Program odprave posledic

- 3.1. Vrsta in predvideno število stvari, ki jih je treba obnoviti, ter vrsta in predvideno število objektov, ki jih je treba zgraditi zaradi posledic naravne nesreče ali njene ponovitve
- 3.2. Ocena višine sredstev po posameznih ukrepih odprave posledic naravne nesreče na stvareh z opredelitvijo dinamike zagotavljanja sredstev
- 3.3. Nosilci posameznih nalog

Priloge:

- Priloga 1: Seznam objektov v lasti občine ali osebe javnega prava in objektov gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena, ki so predmet programa

1. Uvod

Na podlagi Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo, 90/07, 102/07, 40/12 – ZUJF, 17/14, 163/22 in 18/23 - ZDU-1O; v nadaljnjem besedilu: zakon), skladno s sprejetim sklepom Vlade Republike Slovenije, ki se nanašajo na oceno neposredne škode na stvareh zaradi posledic požara na krasu med 17. julijem in 1. avgustom 2022, je Ministrstvo za naravne vire in prostor pripravilo Program odprave posledic neposredne škode na stvareh zaradi poplav požara na krasu med 17. julijem in 1. avgustom 2022. Predlog Programa odprave posledic neposredne škode na stvareh zaradi požara na krasu med 17. julijem in 1. avgustom 2022 je skladno z določili zakona obravnavala in potrdila Komisija za odpravo posledic naravnih nesreč na stvareh.

Pred koncem leta 2022 je bil sprejet Zakon o dopolnitvi Zakona o dopolnitvi Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč – ZOPNN-E (Uradni list RS, št. 163/22 z dne 27. 12. 2022) je vključil kot naravno nesrečo, požar v naravnem okolju, povzročen z naravnimi dejavniki, če povzroči škodo na stvareh ali trajnih nasadih ali škodo v gospodarstvu.

Kot to določata peti odstavek 14. člena in 30. člen zakona, je program pripravljen v okviru pristojnosti Ministrstva za naravne vire in prostor za izvajanje programa odprave posledic nesreče, in sicer za:

- obnovo stvari, za katere sredstva za vzdrževanje zagotavlja samo ali organ v njegovi sestavi,
- izgradnjo geotehničnih objektov,
- obnovo stvari, za katere so upravičene do sredstev za odpravo posledic nesreč po tem zakonu občine,
- obnovo stvari, za katere je upravičena do sredstev za odpravo posledic nesreč po tem zakonu oseba javnega prava, katere ustanovitelj ali soustanovitelj je država ali občina,
- obnovo stvari, za katere so upravičene do sredstev za odpravo posledic nesreč po tem zakonu osebe zasebnega prava,
- obnovo posebnih objektov - kulturnih spomenikov.

Glede na zakonske pojme gre za naravno nesrečo, ki jo zakon opredeljuje kot požar v naravnem okolju, povzročen z naravnimi dejavniki.

2. Opis dosedanjih aktivnosti

S sklepom št. 84400-3/2022/4 z dne 22. 9. 2022 je Vlada Republike Slovenije potrdila končno oceno neposredne škode na stvareh zaradi posledic požara na Krasu med 17. julijem in 1. avgustom 2022 na območju Notranjske in Severnoprimske regije, ki skupno znaša 26.876.227,68 evra. Ocena škode zajema škodo na kmetijskih zemljiščih, gozdovih, na stavbah, na gradbeno-inženirskih objektih, na državnih cestah, energetiki, lovstvu ter v gospodarstvu. Ocenjena škoda na stvareh, brez škode na državnih cestah, energetiki, lovstvu ter v gospodarstvu znaša 25.988.469,93 evra.

3. Program odprave posledic

S programom odprave posledic so, skladno s prvim, drugim in četrtem odstavkom 13. člena zakona, določeni:

- vrsta in predvideno število stvari, ki jih je treba obnoviti,
- vrsta in predvideno število objektov, ki jih je treba zgraditi zaradi posledic naravne nesreče ali njene ponovitve,
- ocenjena višina sredstev po posameznih ukrepih odprave posledic naravne nesreče na stvareh,
- ocena predvidene porabe sredstev v posameznih proračunskih letih,
- nosilci posameznih nalog,
- obvezno vsebino letnih programov ter roki predložitve letnih programov v sprejem vladi RS

Izračun ocenjene višine sredstev je pripravljen na podlagi določb zakona ter Uredbe o načinu izračuna višine sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč na objektih in stanovanjih ter višine hipotekarnih sredstev za obnovo stanovanj (Uradni list RS, št. 36/05 in 95/10), upoštevajoč ocenjeno višino škode za objekte, kjer predstavlja škoda nezanemarljiv znesek.

Skladno z določilom 3. točke prvega odstavka 4. člena zakona Program vključuje obnovo objektov v državni lasti, lasti oseb javnega prava oziroma občinskih infrastrukturnih in drugih javnih objektov, obnovo stanovanjskih objektov, objektov za izvedbo dejavnosti v lasti oseb zasebnega prava ter obnovo posebnih objektov. Skladno z določilom petega odstavka 17. člena zakona, vsebuje program tudi ocenjena sredstva za izvedbo geotehničnih ukrepov zaradi varstva stvari, ki so v lasti občine ali lasti osebe javnega prava ali osebe zasebnega prava.

3.1 Vrsta in predvideno število stvari, ki jih je treba obnoviti, ter vrsta in predvideno število objektov, ki jih je treba zgraditi zaradi posledic naravne nesreče ali njene ponovitve

3.1.1 Objekti v lasti oseb javnega prava oziroma občinski infrastrukturi in javni objekti

Med poškodovane objekte so vključene stvari, ki še niso bile predmet sanacije, so v lasti občine in jih uporablja oseba javnega prava, katere ustanovitelj ali soustanovitelj je občina, ter stvari, ki je v lasti osebe javnega prava, katere ustanovitelj ali soustanovitelj je občina, za stvar pa se investicijska, investicijsko-vzdrževalna ali vzdrževalna dela zagotavljajo v občinskem proračunu, ter javna infrastruktura lokalnega pomena.

Skladno z drugim odstavkom 22. člena zakona bodo občinam dodeljena sredstva državnega proračuna, ki so za obnovo predvidena v programu, zmanjšana za sredstva, ki jih je občina sama namenila za obnovo skladno z določbami 17. člena.

Program obravnava obnovo poškodovanih objektov, kjer ocena škode znaša več kot znašajo stroški, ki so povezani z izvedbo vseh postopkov, ki so potrebni za dodelitev sredstev in ne predstavljajo večjih investicijskih stroškov, med katere sicer sodi obnova objektov. Glede na navedeno so v programu obravnavani objekti lokalne infrastrukture, kjer ocena škode oz. obnova znaša več kot 2.500 evrov.

Iz zbirnega pregleda v preglednici 1, ki ga podajamo v nadaljevanju, je razvidno: pregled predvidene višine sredstev za izvedbo programa, ki zajema pregled porabe 1,5 % sredstev proračunov občin.

Upoštevajoč obseg zagotovljenih sredstev, ki ne zadošča za odpravo vse nastale škode, je potrebno pred dodelitvijo sredstev državnega proračuna pridobiti za posamezen primer tehnično dokumentacijo in opraviti pregled ustreznosti izdelane tehnične dokumentacije.

Preglednica 1: Pregled predvidenih stroškov obnove za obnovo občinskih infrastrukturnih in drugih objektov ter za izvedbo geotehničnih ukrepov za zavarovanje stvari

v evrih

ZŠ	Občina	Ocena škode (obr. 3,4 5)	1,5% rezerva občine *	Ocenjena sredstva potrebna za obnovo **
1	Komen	55.839	44.779	198.041
2	Miren - Kostanjevica	339.629	53.548	325.984
				524.025
			Državni delež **:	500.000

Opombi:

- * informativen podatek zaradi ugotavljanja lastnega deleža občine. Uporabljen kot podatek pri ugotavljanju izpolnjevanja pogojev za možnost sofinanciranja obnove in izpolnjevanju pogodbenih obveznosti pred nakazilom sredstev. Izračunan iz podatkov primerne porabe, dohodnine in finančne izravnave občin za leto 2023 (vir: <https://www.gov.si/teme/financiranje-obcin/>): Tabela 4 – Izračun zneska PPI primerne porabe občin – leto 2023, stolpec 3;

- ** »Ocenjena sredstva potrebna za obnovo« so ocenjena na podlagi projektantskih predračunov ali ocenjene vrednosti izhajajoč iz ocene škode, za obnovo objektov, za katere se predlaga sofinanciranje s strani državnega proračuna. Del sredstev bodo občine financirale z lastnimi viri, zato se ocenjuje potreben državni delež v višini iz preglednice, pri čemer se upošteva sofinanciranje prioritarnih obnov na posamezno občino.

Z državnimi sredstvi se zagotovi večji delež kritja stroškov obnovitvenih del. Zato so ostali stroški: izdelava tehnične dokumentacije in ostali stroški gradnje (nadzori, varnostni načrt, koordinacija) ter DDV, strošek občine.

Višina potrebnih sredstev za obnovo objektov je ocenjena na podlagi elaboratov oz. predložene tehnične dokumentacije, ki jo je podala posamezna občina. Na podlagi dokumentacije in izvedenega razpisa za izvedbo del bo določena dejanska višina potrebnih sredstev za obnovo. Sredstva za odpravo posledic nesreče se dodelijo na podlagi vloge za dodelitev sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč (Pravilnik o vsebini in obliki vloge za dodelitev sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč, Uradni list RS št. 103/05) in izplačajo na podlagi pogodbe, kot določa zakon.

Nekatere občine so sporočile, da so oz. bodo sanacijo izvedele z lastnimi viri ali pa se niso odzvale na poziv za predložitev predlogov sanacije in tehnične dokumentacije (občina Renče - Vogrsko). Ocena škode se v konkretnem primeru nanaša zgolj na manjša obnovitvena dela, ki sodijo v sklop rednega vzdrževanja lokalne infrastrukture.

V prilogi 1 so navedeni objekti lokalne infrastrukture, ki so predmet programa.

3.1.2 Objekti v lasti oseb zasebnega prava

Sredstva za odpravo posledic nesreče se dodelijo osebi zasebnega prava na podlagi vloge za dodelitev sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč (Pravilnik o vsebini in obliki vloge za dodelitev sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč, Uradni list RS št. 103/05) ter priloženih dokazil o izvedenih delih na objektu, ki so osnova za ugotavljanje potrebnih sredstev za obnovo.

Pred začetkom postopka dodelitve sredstev, se izvede predhodni ugotovitveni postopek, na način, da se obvesti lastnike stanovanj oz. stanovanjskih stavb, ki dosegajo zakonske pogoje, kot so:

- višina ocenjene škode na stavbi, ki se nanaša naravno nesrečo oz. poplavo je nad limitom (50 % povprečne ocenjene škode),
- stanovanje naseljeno na dan nesreče,

Stanovanjski objekti v lasti oseb zasebnega prava, ki so bili na dan nesreče naseljeni, niso utrpeli konkretne škode zato s programom ni predvidena obnova.

Stavbe namenjene izvajanju dejavnosti niso utrpeli konkretne škode zato s programom ni predvidena obnova poslovnih, poslovno stanovanjskih in gospodarskih objektov.

3.1.2.1 Obnova posebnih objektov – kulturna dediščina

V naravni nesreči med 17. julijem in 1. avgustom 2022, ki je prizadela del Slovenije, je bila evidentirana in ocenjena škoda tudi na posebnih objektih – kulturnih spomenikih ter kulturni dediščini.

Predmet obnove kot posebni objekti so po 21. členu zakona objekti in območja kulturne dediščine, ki imajo status kulturnega spomenika.

Predmet obnove kot posebni objekti po 21. členu zakona niso naslednji objekti in območja kulturne dediščine:

- posamezne stavbe, ki imajo status registrirane dediščine

- stavbe v območju registrirane dediščine (npr. stavbe v območju naselbinske dediščine, ki ni razglašena z aktom o razglasitvi za kulturni spomenik oziroma spomeniško območje)
- Te stavbe ali nepremičnine so lahko predmet obnove po drugih določbah zakona.

Zaris kulturne dediščine je razviden iz Registra nepremične kulturne dediščine, ki ga v skladu s 67. členom Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) vodi Ministrstvo za kulturo.

Na stavbah, ki imajo status posamičnega kulturnega spomenika, se bodo kot sanacijski konservatorski ukrepi za posebne objekte izvedla vsa potrebna gradbeno-obrtniška dela, s katerimi se bodo obnovili v naravni nesreči poškodovani deli objekta, ki je zavarovan kot posamični objekt.

3.1.3. Trajni nasadi

Glede na določilo zakona se za odpravo posledic požara v naravnem okolju, povzročene zaradi naravnimi dejavniki, na trajnih nasadih smiselno uporabljajo določbe zakona o odpravi posledic naravne nesreče na stvareh, pri čemer se lahko za obnovo trajnih nasadov dodeli največ 100 % sredstev potrebnih za obnovo trajnega nasada, kot so določena s programom odprave posledic nesreče.

Sredstva za odpravo posledic nesreče se dodelijo osebi zasebnega prava na podlagi vloge za dodelitev sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč (Pravilnik o vsebini in obliki vloge za dodelitev sredstev za odpravo posledic naravnih nesreč, Uradni list RS št. 103/05).

Pred začetkom postopka dodelitve sredstev, se izvede predhodni ugotovitveni postopek, na način, da se ugotovi doseganje pogojev, kot so:

- ocena škode, ki se nanaša naravno nesrečo – požar v naravnem okolju, zajema kmetijsko zemljišče z uničenim oz. požganim trajnim nasadom,
- da je trajni nasad iz ocene škode, v lasti oseb zasebnega prava, če je bil njihov lastnik v času nastanka naravne nesreče vpisan v register kmetijskih gospodarstev, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za kmetijstvo in gozdarstvo,

Za trajni nasad se šteje strnjen nasad rastlin za gospodarsko rabo z gostoto 50 ali več rastlin na ha, z nasadi miskanta, nasadi lesnih, grmovnih in drevesnih vrst, ki so namenjene pridelavi sadja in oljk, ter nasadi sadik, ki so namenjeni pogozdovanju.

Minimalna površina zajema vsaj 200 m² zasejane površine s trajnim nasadom v enem kosu.

Lastniku oz. nosilcu kmetijskega gospodarstva, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjih odstavkov se dodeli sredstva potrebna za obnovo trajnega nasada v višini ocene škode oz. t.i. stroškovnika (priloga pri konkretni oceni škode, z enotnimi cenami za posamezno kulturo), ki je priložen posamezni oceni škode. Z enakimi kriteriji in enaki cenami se obravnava v oceni škode zajete trajne nasade tudi v primeru, če stroškovnik ni priložen konkretni oceni škode ter izpolnjuje pogoje iz prejšnjih odstavkov.

Preglednica 2: Stroškovnik iz ocene škode:

Kultura oz. sadika	v evrih	
	Cena na kom	
oljka	19,74	
sadje: breskev, sliva, češnja, kutina, mandelj, marelica, višnja	34,39	
jablane, hruška	21,57	
mešano sadje	22,00-25,23	
trta	5,9	
sivka - žajbelj , rožmarin, trajna rastlina	5,00	
oreh	49,75	
grmovnice: ribez, maline, robidnice, kosmulje	11,73	
fige	11,73	

V sklopu realizacije programa se priglasi načrt pomoči de minimis v primarni kmetijski proizvodnji, v skladu s pogoji iz Uredbe Komisije (EU) št. 1408/2013 in spremembo uredbe Uredbo Komisije (EU) št. 2019/316.

3.2 Ocena višine sredstev po posameznih ukrepih odprave posledic naravne nesreče na stvareh z opredelitvijo dinamike zagotavljanja sredstev

Program vsebuje prikaz ocenjene višine potrebnih sredstev državnega proračuna po posameznih ukrepih in s predlogom višine potrebnih sredstev po posameznih letih. V preglednici 3 je podan predlog razdelilnika sredstev državnega proračuna. Sredstva za izvedbo programa se zagotavljajo iz integralnega proračuna v okviru finančnega načrta Ministrstva za naravne vire in prostor v okviru sredstev za izvedbo ukrepov za obnovo stvari.

Na podlagi podatkov ocene škode, upoštevajoč projekcijo obsega lastnih sredstev občin, v višini 1,5% prihodkov posamezne prizadete občine, je pripravljen predlog zagotovitve sredstev državnega proračuna. Ravno tako je pri oceni škode upoštevan ocenjen obseg sredstev, potrebnih za izvedbo geotehničnih ukrepov za zavarovanje stvari.

Preglednica 3: Pregled potrebnih sredstev po ukrepih:

v evrih

UKREP	Ocenjena višina potrebnih državnih sredstev	Višina prioriteto potrebnih sredstev državnega proračuna v letu 2023	Skupna višina potrebnih sredstev državnega proračuna, v obdobju 2024-2025
Objekti v lasti oseb javnega prava oz. občinski infrastrukturni in javni objekti, izvedba geotehničnih ukrepov ter presežna sredstva	500.000	300.000	200.000
Obnova objektov objekti-kulturni spomeniki	70.000	20.000	50.000
Obnova trajnih nasadov	230.000	180.000	50.000
SKUPAJ	800.000	500.000	300.000

Predložen program predvideva diferencirano zagotovitev predvsem sredstev v obdobju 2023-2025. V letu 2023 predvsem izvedba najbolj prioritetenih obnovitvenih del.

Za obdobje po letu 2023 je podana ocenjena višina državnih sredstev, ki jih bo potrebno planirati oz. zagotoviti v posameznem letu, upoštevajoč realne možnosti izvedbe programa in ustrezno pripravljeno dokumentacijo za izvedbo obnove.

3.3 Nosilci posameznih nalog

3.3.1 Ministrstvo za naravne vire in prostor

Skladno z določili 30. člena zakona je Ministrstvo za naravne vire in prostor pristojno za izvajanje obnove:

- stvari v lasti oseb javnega prava iz 18. člena zakona,
- objektov v lasti oseb zasebnega prava.

Ministrstvo za naravne vire in prostor je upravičencem za obnovo stvari iz prejšnjega odstavka dolžno zagotoviti svetovanje in pomoč pri načrtovanju in projektiranju ter finančni in gradbeni nadzor pri obnovi stvari.

Pri sanaciji kulturnih spomenikov kot strokovna tehnična podpora sodeluje Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Financiranje teh nalog ministrstva gre v breme sredstev za odpravo posledic nesreč po zakonu.

3.3.2 Lokalne skupnosti

Odprava posledic naravnih nesreč na objektih v lasti oseb javnega prava je sicer v pristojnosti Ministrstva za naravne vire in prostor, vendar je nosilec izvedbe načrtovanih ukrepov lokalna skupnost oziroma občina.

Sredstva državnega proračuna za obnovo objektov v lasti oseb javnega prava oziroma obnovo občinske infrastrukture in obnovo javnih objektov ter za izvedbo geotehničnih ukrepov za zavarovanje stvari so predmet obnove.

Posamezni občini lahko dodelijo sredstva največ do višine razpoložljivih sredstev za obnovo, na podlagi zahtevka, ki izhaja iz pogodbe med Ministrstvom za naravne vire in prostor in občino, katere sestavni del je vloga za dodelitev sredstev za obnovo objektov lokalne infrastrukture oz. javne stavbe, ki jo vloži občina Ministrstvu za naravne vire in prostor.